

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton dében.
Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A „nyiltelek”-i cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Figyelmeztetésül.

Évnegyedes előfizetők előfizetési határideje jövő hó elejével lejárván, tisztelettel kérjük előfizetésük megújítását.

Lapunk előfizetési ára:

Egészévre	12 frt.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „
Egy óra	1 „

Az előfizetési pénzek kiadó **Stein János** közép-utcai könyvkereskedésébe küldendők.

Kolozsvár, szeptember 18-kán 1862.

(D) Midőn az octroyált bizottmányok körül általános vonásokban elmondottuk nézetünket, a megyei élet és rend helyreállításának kulcsául azt állítottuk fel, hogy „Erdélyben az országgyűlés kérdése halasztatnék el mindaddig, míg az anyakirályság és a közös birodalom közti kérdés megoldatik, mert itt van kulcsa az erdélyi közkérdés megoldásának.”

A bécsi lapok utóbbi tudósításai ezen eljárás némi nyomaira mutatnak. Az erdélyi országgyűlés folyvást halogattatik, dacára a centralista lapok dühös sürgetéseinek. És mi azt hisszük, hogy egy ily célból halasztás a legbőlecsőbb kormány-tactika volna; és miért is kellene valjon a nehéz kérdések mellé újabb bonyolult kérdéseket vetni fel?

Mi törvényes gondolkozásunk természetes meggyőződésével óhajtuk, hogy köztünk s a birodalom többi népei, valamint kiválólag a nemzet és dynastia közti szükségességi és kötésszerű viszonyok helyreálljanak; óhajtuk, hogy a haza polgára legitim ragaszkodással teljesítthesse kötelességeit, s semmi aggalom, semmi csüggedés ne állja útját azon polgári kötelességek érzelmének, melyeken alapul a trónok tekintélye s szilárdsága.

Mi aláírjuk Laguerroniere azon nyilatkozatát, melylyel saját lapjában a „La France”-ban felőlünk is nyilatkozik, s mely eredeti szövege szerint így hangzik:

„Sans doute, dans toutes ces nationalités, qui veulent, revivre ou se développer, il y a des exigences légitimes, de nobles fortunes, de grandes vertus dignes au plus haut degré de la sympathie de l'Europe libérale; mais ce n'est ni de la violence, ni de l'insurrection, ni de la guerre qu'elles doivent attendre de juste satisfaction: c'est par le développement régulier des idées de justice et de droit dans la société européenne, quelles arriveront à des conditions politiques, plus larges, et plus en rapport avec leur histoire et leurs généreuses aspirations.”

Politikai elvünk elejétől fogva az volt, hogy ős alkotmányunk restitutója a közös monarchiának is éppen ugy érdeken áll, mint nekünk; s hogy ennek igazsága dolgaink fejlődése közben önként ki-világosodik, s hogy célunk elérésére meggyőződés s bizalom útján juthatunk el, s nagyon is vétkeznek ellenünk azon centralista lapok, melyek általánosan nemzetünk magatartását külső impulsusoknak tulajdonítják; nem ismerik ők alkotmányos küzdelmeink történelmét, mert ha ismernék, tudnák, mikép a külföldi események csak annyiban állanak reményeinkkel összeköttetésben, a mennyiben a birodalom erő kifejtését sürgetvén, mindannyiszor azon meggyőződésre szokták hozni a kormányt, miszerint a közös birodalom csak ugy erős, ha a magyar királyság alkotmányos jogai tiszteletben tartatván, a birodalom ezen egyik külön tényezője saját jogait hiszi védeni a birodalom közös védelme által.

Ezen támaszkodásunkat a világeseményekre biz-

*) Magyar szövegben „Kétségtelenül mindazon nemzetiségeknek melyek újra élni vagy magokat kifejtetni akarják, vannak jogos követelések: nemcsak borsos és nagy erőnek, melyek a legnagyobb mérvben méltók a szabadelvű Európa rokonszenvére; de sem erőszak, sem felkeléstől, sem háborútól nem várhatják a méltó elégtételt; hanem az európai társadalomban az igazság és jog szabályos fejlődése az, mely által szélesebb alapon a történelmünkkel és nemzeti óhajtaikkal összhangzóbb politikai állapotra juthatnak.

tosítja évezredes összeköttetésünk Európá népeivel, melynélfogva a világmozgalmaknál királyságunk, mint egyik tényező, a számításból ki nem maradhat; s sorsunk összefüggését a közügyekkel igazolja történelmünk, melynek pár évszázad alatt már három négy nagy példája van, midőn korlátok alá vont országos szabadságunkat a külmozgalmak fenyegetése miatt kelle az ellenünk törekvőknek mindannyiszor visszaállítani.

Tehát ha a magyar a világi dolgok folyását észlelte, s a határozó perczeket törekedett felhasználni, csak azt tette a mit egy politikában jártas nemzet-től várni lehetett. És mindaddig, míg az erkölcsi erő útján így cselekedhetik, kénytelen mindenki elismerni, hogy önállásához joga van, s hogy az a birodalmat nem gyöngíti, sőt éppen erősíti; és hogy erősíti, mutatja az, hogy a magyar alkotmányosság mindannyiszor helyreállított, valahányszor a külső események arra kényszeríték a birodalmat, hogy benn megerősítse magát.

Az ily nemzetet aztán csak az eszelősök nevezik forradalmi nemzetnek; ez alkotmányos nemzet, mely jogait védeni főkötelességének tartja; de a mely teljesíti egyszersmind az ezen törvények által reá mért kötelességeket.

Igy reméljük mi most is, a mint a „La France” magát kifejezi, hogy „az európai társadalomban az igazság és jog szabályszerű fejlődése által érendjük el történelmünkkel összhangzó politikai céljainkat.”

Miután tehát nemzetünk a függő kérdések kiegyenlítését éppen nem a forradalomtól, hanem az alkotmányos egyetértéstől várja: ugy hisszük, hogy e kérdés annál könnyebben meg lesz oldható, minél kevesebb akadály gördítették elébe.

Azt hisszük, hogy Erdély mindenestre kisebb tényező, hogyszem ennek minő magatartása valami nyomást gyakorolna Magyarországra.

A függő kérdések dereka Pesten van; egy erdélyi kérdés teremtése csak terhesitené, de semmi esetre sem könnyitené amannak megoldását. És pedig végre is hiában lenne jobbra balra eldöntve Erdély ügye, ha a Magyarországnak nincs eldöntve. Nem titok senki előtt, hogy Erdély két ősi tényezője, a legnagyobb vagyon, erő és értelmiség birtokával: t. i. a magyar és székely nemzet szorosan csatlakozik az anyakirályság sorsához.

Hogy Erdély minő jogalapokat tartson meg, a még el nem döntött feltételek megállapítása által, az azon idők kérdése, midőn kiviláglik, hogy mennyi nyugtatja meg ezt és az anyakirályságot, rendesen fejlett jogi állásának restitutójából?

Eljön az idő, hogy az uralkodó céljaitól elvonja Magyarország eddig kifejezett kívánatainak engedni; akkor nem lesz megkövetel semmi oly intézkedés által, melyek egy octroyált erdélyi országgyűlés következményeiképp tán az alapkérdés megoldását végtelenül terhesitenék.

Tudjuk ugyan, hogy az octroy útján történeteket az alkotmányosság restitutója által azonnal jogilag megsemmisítheti a souverain hatalom, azonban minthogy a végkiegyenlítésig évek telhetnek el, az octroy alapján oly állapotok és alakulások nőhetik ki magukat, minden részre nézve igen alkalmatlanná válhatnak.

A ki Erdély ezen minden oldalról viszonyait jól meggondolja, ugy az uralkodás, mint az ország nyugalma érdekében csak azt kívánhatja, a mivel rendes viszonyok közt csak ellenkezőt kívánhatna, azt t. i. hogy haladjon minél tovább itt az országgyűlés kérdése! haladjon egész addig, míg az anyakirályság közjogi állása, s Erdélynek, mint hozzátartozó ország résznek, ezen királysághoz való politikai állása helyre lesz állítva s megállapítva, a törvény és idők kívánalmai szerint.

Akkor az ország népe tudja, minő álláspontból kell kiindulnia; tudja, hogy mily uton nem áll czölönképp a nagy politikai kérdésben; a helyzetet belátja, melyet ekkor a bizonytalanság homálya fed, s a jogszerűen neki fenahagyott cselekvési tért fel fogja használni saját belátása, s a benélő népek

egyetértéséhez képest. Akkor, a hol és miként? is, el lesz döntve.

Mindaddig csak merően kell a létező törvényekhez ragaszkodnia, mert a rész az egésztől függ s nem megfordítva.

Azon első cikkünkben, melyben a kormány-köri nyilatkozat által lapjainknak a napi kérdések discussioja megnyitott, a megyék restitutójának egyik feltételeit tettük rövid programmunkban a törvénykezés s közigazgatás, mint a megyei hatáskör egyik lényeges attributumának ős törvényes alapokra fektetését. Jövő cikkünkben ezen tetteinket fogjuk taglalni.

Ajánlat a vasutra.

Nemes Tordamegye alólirt járásaiban a nagyváradi kolozsvár-brassói vasutonalra tett adakozások.

I. Maros-bogáti járás: T. Belényesi Zsigmond 10 forint, László János 5 ft, György Tamás 5 ft, Tokaji János 5 ft, Nyerges József 10 ft, Szombati István 3 ft, Füleli Sándor 5 ft, Jakab Sándor 5 ft, Szentkivics Kristóf 5 ft, Platsintár Sándor 2 ft, Pásztor Sándor 5 ft, Füleli Károly 2 ft, Szentkivics Domokos 2 ft, Kádbó János 50 ft, azon megjegyzéssel, hogy Kolosmegyében Sárdon fogja fizetni, Hersek Mózes 10 ft, Maros-Bogáth községe 100 ft, Orba köz. 50 gyalog 12 szekér napszámot, Mező-Uraly k. 20 gy. 7 szekér napszám. Maros-Dákos k. 12 ft 87 kr., Maros-Ludas köz. 300 gyalog 40 szekér szekér napszámot, Kis-Ikland köz. 40 gy. 12 sz. n. sz., Ujfalú k. 100 gy. 20 sz. n. sz. Nagy-Ikland k. 100 gy. 39 sz. n. sz., Vas-patak k. 20 gy. 20 sz. n. sz., Magyar-Dellő k. 16 gy. 16 sz. n. sz., Szent-Margita k. 20 gy. 14 sz. n. sz., Maros-Lencze k. 200 gy. n. sz., Oláh-Dellő k. 70 gy. 26 sz. n. sz., Mező-Pete köz. 40 gy. 21 sz. n. sz., Mező-kapus k. 100 gy. és 60 sz. n. sz., Fark Ignác és Gergely 4 ft o. é. Összesen 24 ft 87 kr. o. é., 1096 gyalog és 241 szekér napszám.

II. Pagocsa járás: Gerebenesi t. Fekete János 20 ft, tek. Vajda Sámuel 40 ft, Záhi gr. Vass Albert 200 ft, méltóságos Ugrom Sándor 200 ft vagy annyit érő napszámot, Gerebenes községe 700 gyalog napszámot, Mező-Rüts köz. 400 gy. n. sz., vagy 200 o. é. ft, Mező-Bokor köz. 1000 gy. n. sz., Mező-Szakáll k. 700 gy. n. sz., Mező-Szengyel k. 1000 gy. n. sz. vagy e helyett 500 o. é. ft, Mező-Keménytelke k. 700 gy. n. sz., Mező-Záh köz. 400 gy. n. sz., Mező-Pagocsa k. 1000 gy. n. sz., Mező-Sálló k. 1600 gy. n. sz., Pagocsa t. Márton István 10 o. é. ft, és ha földén menne át a vasut, ingyen helyet Összesen 470 osztr. ért. frtot és 8500 gyalog napszámot.

III. Lupsai járás: Vidaly községe 150 gyalog napszámot, Alsó Jára k. 300 gy. n. sz., Lunka (Ujfalú) köz. 150 gy. n. sz., Szurdul k. 100 gy. n. sz., Felső-Soltva k. 200 gy. n. sz., Alsó Soltva k. 220 gy. n. sz., Rund köz. 200 gy. n. sz., Ruba-Egres k. 124 gy. n. sz., Pusztá-Egres k. 180 gy. n. sz., Felső-Podtsága k. 180 gy. n. sz., Alsó-Podtsága k. 100 gy., Kis Oklos k. 150 gy., Nagy-Oklos köz. 400 gy. n. sz., Magura k. 60 gy. n. sz., Lupsa és Vácza községei 60 szál fát és 760 gy. n. sz., Kisbánya havasa 120 gy. n. sz., Kisbánya köz. 80 gy. n. sz., Kákova köz. 180 gy. n. sz., Hagymás köz. 110 gy. n. sz., Bikalat köz. 140 gyalog napszámot. Összesen 4044 gyalog napszámot és 60 szál fát.

IV. Vajda-szentiváni járás. Sárpatakon: Ifjabb gr. Teleki Domokos 100 ft, gr. Teleki Lajosné urasszony 50 ft, község pénztárától 10 ft, Szalma György ref. pap 5 ft, 27 felszabadult polgár 6 fr 3 kr., Pusztá-Almás köz. 50 gy. n. sz., Poka-Kereszturon Fodor Ábel 1 ft, Pokában Tolvaj Ferencz 40 ft, Jakab Simon 2 ft, Jakab Károly 1 ft, Majos községe 27 ft 20 kr., Várhegy k. 10 ft, Hersch Jakab 1 ft, Sporer Jakab 1 ft, Vajda-Szentiván köz. 40 ft, Horváth Mihály 10 ft, Nadrátki Károly 5 ft, Bod Sándor 2 ft, összesen 311 frt 50 kr. o. é. és 50 gyalog napszámot.

V. Torockói járás: Berkes községe 100 gyalog és 10 szekér napszámot, Bedelő k. 100 gy. n. sz., Torockó községe 600 gy. n. sz., Gyertyános k. 120 gy. 6 szekér n. sz., Közép-Peterd k. 236 gy. n. sz., Magyar-Peterd k. 300 gy. n. sz., Borévi k. 50 gy. n. sz., Felső-Peterd k. 149 gy. n. sz., Torockó Szentgyörgy 350 gy. n. sz. Összesen 2005 gyalog és 16 szekér napszám. Torda, sept. 14-én 1862.

N.-Szeben, sept. 12. 1862.

Nyiltelel a „Kolozsvári Közlöny” t. cz. szerkesztőjének.

Negyedik hónapja immár, hogy a józan takarékosság, igaz hazafiság és páratlan vendégszeretet kis hazáját, Erdélyt járom; de helyzetem még folyvást hasonló egy hegyre felfelé menő turistához, ki minél magasabbra hatol, annál szebb látvány tárul szemei elé; én is minél többfelé utazom, minél tovább időzöm itt, s több oldalról ismerhetem meg, annál inkább bele szeretek e különféle természeti kincsek- és szebbnél szebb növények oly annyira gazdabb Erdélyben.

E kedves hazának megragadván szép vidékeit, szám-

talán kitűnő gyógyvizet, gazdag érc- és sóbányát, egyéb természeti sajátosságaival, a földleírásból távolabbról is tudják a tudósok, politikai intézményeinek jeleségeit, alkotmányát ismerik a status-bölcsek, a benlátó magyar- és székelység pártatlan vitészetét tanulja a világ, de hogy üdültől óta éppen megtartott szokásait, családai érényeit, és sok egyéb kellőleg le sem írható szép tulajdonait megismerhessük, ide kell jönni, köztük járni, megfordulni a salonoktól le a kunyhókig, bele vegyülni mulatságaikba; ha ezt valaki megtette, ha e derék nemzetnek ünnepei és hétköznapi oldalát vizsgálta, s más népekkel összehasonlította: a magabizáltságot, szemlélődésnek alkalma nyílt azon meggyőződésre jutni, miszerint ily nép, mely ennyire hű önmagához, mely ennyire megtartja romlatlan jellemét, mely ily magas fokot bírja a nemzeti öntudatnak, szerencsésb jelenre érdemes, s családi úgy, mint közéleti érényeiben hordja egy jobb jövő biztosítását.

Politikai zilált viszonyaink nem alkalmasok arra, hogy a magyar ajku népség e téren mutathatná meg, mennyit ér, és mozdíthatná elő közös hazája boldogságát; ámde az igaz lelkesedés s csüggedetlen erő mindig talál foglalkozást; ha a gyűléstermek becsukvák, ott a művészet, ipar, gazdaság, s társaséleti működés.

Minél több oldalulag van kiképezve a tökélyfokra emelve valamely nemzetnél a szellem, annál nagyobb tiszteltet is meri el nagyságát a közvélemény.

Mert hisz egy nemzet valódi nagysága nem egyedül anyagi jólétén alapul. Az anyagi erők birtoka csak külső nagyságot ad, s ha velük szellemi erő nem párosul, a nemzet bensőleg törpe marad. Anyagi s szellemi erőnk párhuzamos fejlesztése idézendő elő a valódi nemzeti nagyság várva várt arany korszakát, mi hogy elérkezzék, oda kell törekedni minden jó honfi s honleányának, hogy anyagi érdekeknek a szellemi fel ne áldoztassék, s azon terek közül, melyeken a szellemi különféle erők fejleszthetők, paragon egy se hagyassék.

A dal s zene minden nemzetnél, a benső szellemi élet jelentékeny kiegészítő részét képezi. Bőven a nemzet érzelmei, eszméi, gondolatai, szóval szíve és lelke idegenek által is érezhető s érthető általánosságban nyilatkozik ugyan, de azért e dal s zenében az idegen nem saját érzelmét érzi kereszttől, nem saját eszméit, gondolatmenetét érti meg s fogja fel, hanem azon nemzetét, melynek dalán s zenéjén szíve egész érzelmével, lelke minden gondolatával, mint egy rajta csüg.

Zene hangján beszélnek minden népek, mond Lamar-tine. A zene e szerint a nemzetek általános nyelve. E nyelv fölhalálásán fáradozott sok tudós fő, s nem jött rá a gondolatra, hogy e nyelv a zenében föl van találva. Zenei szempontból egyedekként állnak egymással szembe, egyedekként társalognak a nemzetek. De mint az egyedek, bár megértik egymást, mint ugyanazon nemzet-test tagjai, sajátos modorban társalognak, cserélik ki egymással saját eszméiket és érzelmeiket. E sajátos modort bírják a zene s dal nyelvén társalognak nemzetek is; dalaik s zenéjük kell, hogy sajátos nemzeti jelleggel bírjanak, a nemzet szívét és lelkét képviseljék, érzelmeit s eszméit tükrözzék vissza, s mi fő-dolog, úgy, hogy e képviselet s visszatükrözés illő legyen a nemzethez, hordja magán a haladás bélyegét; legyen oly szellemi kincstár, hogy egy tekintettel lehessen belőle látni a nemzet érzet- és eszme-gazdagságát, szóval: oly egyének vegyék kezükbe a dal- és zenealkotás terén haladás fonalát, kiknél az akarat szentségével a tehetség hatalomereje párosul, kiknek működését a siker s elismerés koszorúzza, kiknek művét a nemzet értelmisége megtapsolja, s művök mintegy szellemvirágot képez a nemzeti dicsőség koszorújából.

Ilyszertü gondolatok támadtak bennem e napokban, midőn Küküllőmezeje Csávás faluján keresztült jövék. Né-hány napja immár, hogy onnét eltávoztam, de még folyvást az ígézet hatása alatt vagyok, mert a mit ott tapasztalték, fényes bizonyítéka először annak, mily sok szép tehetség s ép erő van a mi néptünkben, melynek csak jobb idők melegebb sugarára van szüksége; és másodsorú mennyit képes eredményezni egy munkás férfi, ki hatáskörét egészen felfogja.

Ez igénytelen falu lakói mezei munkájukból hazatérve, késő este mintegy 30–40-en oly összevágó bármóniával leptek meg, s nekem oly egyházi, világi és hazafias, nem-különböző népdalokat énekeltek, hogy bár mily műnékesek-nek is becsületekre vált volna. És e modor mint később megtudám, nem csupán e 30–40 egyén kizárólagos tudománya, s a szokott négy hangzatos módon énekel itt az egész falusi nép örege, ifja, asszonyai, leányai a templomban, temetőseken, így dalol a mezőn, fonóknál- és kalákákban. Melyik falu avagy város népe tudná ezt megtenni Erdélyen kívül a birodalomban, sőt egész Európában? Megjártam a dalok hazáját Olaszországot az adriai partoktól egész a földközi tengerig, ismerem Európa dalosabb országait a keleti tengerrel le egész Afrikáig, de fölemelt föl s hazafias örömmel vallom be, hogy ennél harmonikusabb előadás népet, általánosabb zenei műterekkel bíró falut egy országban, egy nemzetnél sem találtam.

Szándékom volt, míg haza nem érek, erdélyi élményeim és tapasztalásaimból mit se közlök, ámde ez kiragadt magamból, s meg nem állhattam, hogy a csendet megtörve addig is, míg annakidejében bővebben írhatnék gazdasági tapasztalásaimról, e nyílt levélben ne értessem Dali István csávási lelkész, ki 27 év óta részint maga, részint mással oktattatja mindenre a népet.

Dalaink és zenékben oly hatalmas szálát bírjuk nemzetiségünknek, hogy ki ezt fejleszteni, avagy különböző irányban használni tudja, méltó, hogy annak nevét a haza ismerje!

En sokáig gyönyörrel emlékezem a sept. 9-ki csávási estére!

Simonffy Kálmán.

Erdélyi város, sept. 12-én, 1862.

Vidéki levelezőnek elég anyagot szolgáltat a levelezésre azon véghetetlen hosszú sora az égéseknek, melyek heten-

kint, szinte lehet mondani, naponként fordulnak elő egy-egy vidéken.

Oly szerencsétlen helyzetben vagyok, hogy a gyűjtő-gyűjtésnek számtalan példáját tudom regisztrálni.

Nem illusztralom cifra kesergő phraizisokkal ez égések leírását, a tényeket hagyom szólani, melyek magokban elég keservesek!!

Mult hó 30-án városunktól alig negyed órányira fekvő Prod helysége — 8 ház kivételével — egészen a lángok martaleka lőn.

E hó 2-án Berethalom városában égett a legszebbik utca egészen hamuvá, mikor is a lutheranusok superintendense is tetemes károkat szenvedett.

Ugyancsak e hó 6-án Nádos, 8-án Dános nagy szász helységek lőnek meglátogatva e rettentő elem által. Mind ez alig két hét lefolyása alatt!

És ha mind ehez hozzá tesszük, hogy Prod helység égését kivéve, melynek égése vizigázatlanságból eredett, mind szándékos gyűjtő-gyűjtés eredménye, az ember gondolkodába esik a nép elajásodása és demoralizációja felett!!

Végre említés nélkül nem hagyhatok egy nemes tettet. Az áldozatkészségéről és jótékonyaságáról ösmeretes özvegy gróf Haller Jánosné ö méltósága, nemes érzéstől indítva Prod helysége leégett szerencsétlen lakosainak egy pár napi élelméről gondoskodva, élelmet osztott ki. Száz ajak áldása kíséri a nemes grófné nemes tettetét.

— y. —

Háromszék, Orbai, sept. 12-én 1862.

Orbaiszékekben a k. i. tisztai államások már betöltve, ugyanis h. alkirálybíró Witkai és h. dultó Bajkó urak még ma is helyt állnak; a más két dultó t. i. Kovács Sándor és Székely Sándor — kik iránt a nép nem viseltetett tiszta és egyenes eljárásuk miatt ellenszenvvel — el-transferáltatván, helyükbe Bakó István erdővidéki volt falusi-jegyző és Totszauer Hugó urak nevezettek ki. Mint a hivatal kiegészítői idetartoznak még: Swoboda János és Leitner József urak. Megjegyzendő, hogy ezen urak közül tulajdonképpen egy sem orbaiszéki.

Helyettes alkirálybíró ur megrendelvé a volt alkotmányos árva-bíráknak, hogy a nép kincsét, az árvaakat illető irományokat a h. dultó bíró uraknak átadják, egyszersmind szigorúan kiadta, hogy a működési téttről azonnal lépjenek le; meghagyván továbbá a tartatni szokott „report”-on a községi bíráknak is, hogy ezen árva-bíráknak egy se merészeljen engedelmeskedni, kik eddig is bizonyosan nem jó kedvből, hanem az árva érdekeiért szolgáltak. Vajha a f. kir. főkörmányszék az árvi ügyekre figyelmet fordítana (!) azt hisszük, hogy ezen, a népéletbe vágó ügy miképi állásáról (míról) más alkalommal (többet) főkirálybíró helyettes ö méltósága, ki a lécfalvi közönséget átmetsző, egy egész utczát szinte lakhatlanná tett és az abszolút rendszer alatt is többször rendszertelen akart vizárok rendeztetése alkalmával s más egyebekben is tanusított eljárásai által a nép érdekét szíven hordozni látszik, nem fogja elmulasztani az ezen ügyre vonatkozó részletes fölvilágosításokat felsőbb helyre megtenni.

A gonosz cselekvények ma sem ritkák mi nálunk, az utolsók közt megemlítendő a gelencei eset, mely szerint ott folyó hó 9-én nappal tűzvész által 9 épület lett semmivé. A nem rég közöltetm tolvajbándá tagjai közül néhányan — kik az a főnök Szabó Dénes is — becsipettek; ez utolsónak elfogatását két volt alkotmányos pandur és egy Grosz Sámuel nevezetű csendőzr ügyes eljárásának köszönhetni; ezen vakmerő főnök utközben Csofalván minden mostani büntényét bevalván, egyszersmind azt nyilvánította, hogy ő a törvénytől el nem tagad meg semmit, csak hogy aztán rögtön felakasztatná, mert ha még egyszer megszabadulna, csuf dolgokat fog véralkotásánál fogva tenni. Mindezeket tudva, feszült figyelemmel kíséri az egész vidék a büntetését.

Házánk derék fia h. Szentkereszti Zsigmond anyagi jólétünk fölvirágzását elősegítendő, folyó hó 8-án S. Szent-Györgyre gazdaság-egyleti gyűlést hívott össze; a gyűlés főbb tárgyait a háromszéki fők gazdasági-egylet alapszabályainak megerősítés végett felsőbb helyre való fölterjesztése és az egész jövőnkét föltételező kolozsvár-brassói vasut vonal létrehozatalának elősegítése képezék; ez utóbbi tárgy sikeres végrehajtására járásokint bizottmányok küldettek szét, az egylet alapszabályai is már kidolgozva s megerősítés végett fölterjesztették. Ezen ügyek bevégezése után fenn megnevezett egyleti elnök atyánkfiától kinevezett bizottság által a pénztárnoki számadás vizsgáltatván meg az, a mint az Aschermann Ferenc előadásából kintt, nagyon hiányos és alaktalannak találtatott, miért is Gödri ur új számadást tartozik a közelebbi gyűlés elébe adni. Felgezetül az egylet, azaz: a birtokosság kérés terjesztését a f. k. főkörmányszékhez az itt uralgó természetlenséget és az abból eredett inség és nyomort illetőleg; kérvén egyszersmind a hivatalosan való meggyőződés is az adóért ki-szálló karhatalom visszahuzatását; ez által reméljük, hogy a falatkenyér nélküliségnek Oláhbanba való bevándorlása is megszűnik. (Vége következik.)

Sz. Keresztur, sept. 12-én 1862.

Bíralat jelenlét meg a „K. K.” 131. d. számában azon vizsgálódások felett, melyek a székely-udvarhelyi ref. egyházmegye r. széke, t. Bacsoni atyáknak és véletlen köztem is felmerültek közelebbről, annak a r. széket érdeklő pontjait mellőzve, csakis az engemet illetőkre nézve teszem meg ezenel becsületeim védtetése tekintetéből szükséges észrevételeimet.

Akár valakitől felbérletetve, akár önként és így csak tolatkodólag vette légyen fel B. J. ur bíralói szerepét a fenn-forgó tárgyan, jó lesz vala mindenesetre, ha a történetek folyamával és körülményeivel, mielőtt ítéletet mond, jobban megismerkedik; mert így ártva, hogy a t. Bacsoni ur óvására tett czáfolatot nem én, de maga a r. széke írta, s tehát az arról feleletetbe is nem engemet érdekel; s azt is, hogy a czáfolat meghiusítására szándékolat fölcitelt a t. B.

ur nem a széket, de csak is engemet támadott meg oly tények és gíngondolt hibák elősorolásával, melyeknek szennyje alatt, hogy ha becsületem féltem, semmiként nem maradhaték; s még azt is, hogy a t. Bacsoni urtól lett megátad-tatásom következtében tett visszatorlás című iratomban nemcsak pusztá tagadásokkal éltem, de tanukat s nem 1–2, de 20–30 tanukat, az e megyei összes papságot mutattam fel bizonyosságaim állításaim igazolására; ezeket így ártva, folajánlott tanuimat kihallgatva s még a rendes jegyzőkönyvet is megtekintve, bizonyosan bíraló ur nem dobja-vala csak amugy könnyedén oda, hogy pusztá tagadással, okadatolással nélkül valaminek igaz voltát nem lehet lerontani; sem azt, hogy az ismeretes czáfolatot ugyan a papság nevében, de saját ízlésem szerint írtam; sem azt, hogy a dolog valóságát mellőzve, csak is együgyű mente-getőzéssel éltem.

Ugyanazért mindaddig, míg a köztem és t. Bacsoni ur közti ügy a maga helyén és rendén s nem önkéntes s tán könnyen is megvesztegethető, *) de rendes és törvényes bíraló előtt ki nem tisztázódik: B. J. urnak bíralatát, mint nemcsak a szó teljes értelmében együgyűt, de éretlent és alaptalant is, a bíralónak saját zsebére utasítom vissza; s legyen bár bíraló ur valami tekintélyes személy, mint főleg abból gyanítok, hogy egyes magát néhol a többsében is szereti emlegetni, mindazáltal fogadja el jelenben tölem azon utasítást, mi pld. 3. 30. van írva: „Ne háborogj egy emberrel is ok nélkül, hanem ha gonoszszal illetett téged”; s tartsa meg ama régi magyar mondát: „Seperd csak a magad háza elejét, mert más megseprí a magát.”

Karácson Mózes, m. k. jegyző.

Árkos, sept. 15-én 1862.

A mindenfelől beküldött és küldött gyűjtások esetei számát én is Árkosról bővitem, még pedig a sor most rajtam is volt. Négy gyűjtás közül az első egy csútrón kísértett meg, de nem sikerült, mert elnyomatott a tűz; ez történt aug. 23-án. Második kísérlettel aug. 30-án egy csútról a tűz belülről ütött ki, s elégett tőle még egy csútr és egy sertesöl, több gyuladózó épületeket a keletészaki szél irányában alig lehetett meg menteni. E két eset történt Árkos falvánk alsó végén. Sept. 8-án a falu derekában egy szekérszín hamvadt el, csakugyan szándékos gyűjtás miatt. De a sept. 10-ki negyedik gyűjtás tetemes kárral és szomorú eredménnyel ütött ki. Ugyanis az unitarius papi csútr-röskertben delutáni 1 órakor meggyult egy kazal számlának az utcaszoros felüli oldala, melyben a számitások szerint a tűz az utca felüli kerthasádon az alatt tetteit be gonosz kéz által, míg a cséplők délebbre voltak. Ettől meggyult az őszgabonakészlet asztagban. S hogy magát a csútr, tartalmával és környezetével együtt, a népek mezeire elszéledése miatti kevesek segédkezésével meg lehetett menteni, az erős keleti szélnek tulajdonítható, mely a tűz erejét nyugotra vette. De ennyi nem volt elég, mert a mely szél itt a védelmet segítette, nyugotra 8 ólyire meggyújtott az egy szomszéd csútr; erről a tűz ugrott mintegy 100 ólyire egy más csútrre, viszont erről 30–40 ólyire más csútrre; a szárazság és napbőrszór a legnagyobb fokot állottak. Keves percz alatt az egész kilencz telken folyt s a mindenfelől alig hazaérkező nép azt se tudta rémületében mit tegyen, saját-ját félts-e, vagy óltani menjen? Az égéskárt szenvedték az unitarius pap, ref. kántor, ref. harangozó s más hat gazda; nevezetesen önek éppen semmije se maradt, kik közül némelyek otthon se voltak, mert egy perczre minden épületeik közelíthetlentől lángoltak.

Az összes kárt legkönnyebb hozzávetéssel számíthatni 10–12 ezer o. é. forintra, a ref. kúrator házával elégett a ref. ekkleziájának minden levele, jegyzőkönyve és urasztali készlete. Ezen kúrator neje meztől maradt, kinek is egy szomszéd falusi nőroka saját lábáról oda adta lábbelijét s maga meztől ment haza. Biztosítva volt az egészről: az unitarius pap elégett őszgabonájának egyrésze, s egy vagy két gazdának csútrre. Ennél nagyobbra a tűz azért nem nőtt, mert utjában már tovább nyugotra nem talált anyagot. Az égés utjában delről az unitarium és reformatum, északról a rom. kath. és görög egyesült templomok oly közel állottak, hogy ha a szélrózsa csak egy fokot változék, azonnal egyik pár templom áldozatul esik; sőt ha az unitarius papi csútr meggyul, két templom így is legalább 100 épülettel együtt semmivé leendő. A szomszéd helységek közül is a nép ide futott s főleg a s.-sz.-györgyi városi derék előjáróság, hivatalnokok, csendőrség s pandurok buzgó eljárást tanusítottak, magukkal hozván az ottani derék vizipuskát; hasonlót tanusított b. Szentkereszti Zsigmond ur is a vész főhelyén. Mind személyesen, mind vizet hordatva több szekereivel.

Különbösen tünik fel, hogy itt nálunk az égető nem elégszik meg egy gyűjtással, hanem mikor hozzákezd, a gyűjtások egész sorába vegyül; és úgy látszik, senkire és semmire se tekint azon nézetben, hogy egyenes szándokát a több esetekkel elpalástolhassa. Székünk mlgs h. főkirály-bírája erőlyesen lépett fel kettős intézkedéssel: egyfelől folyamodott a kormányzószághoz, az árkosi égetők elleni rög-tőnbíróság megadásáért; másfelől az itteni előjáróság ma-gatartását a gonosztevők irányában rosszszalván, a bírói és jegyzői állomást megváltoztatta. Mikép leszen ezután, meg-válík, de jelenleg darázsészekben lakunk.

Felteszek egy talányos kérdést: Mi az oka, hogy a tavalyelőtti gonoszszágok meggyúltak, holott tavaly megszüntek volt? Fejtse meg ezt, a ki tud hozzá! (**)

Háromszéknek fők gazdasági-egyleti gyűlése vala, hol két érdekes tárgy merült fel: egyik az egylet alapszabályai kijavítása s megerősítése a kormányzószághoz felterjesztése;

*) Ne higgye t. ur, hogy a közvélemény oly könnyen megvesztegethető bíró, s azt se higgye, hogy midőn B. J. ur az iskolai alap vétele mellett szólt, illetéktelenül szólt fel; ezen alapot védni köles minden protestans és a nevelés barátja. A mennyiben azonban öre is ezélszokat tett a jeles tollu B. J., ám álljon itt visszafeléles.

Szerk. Meggyújtották na a „H. Zeitung”-nak közelebb adott feleletünkben.

másik a vasút érdekének előmozdítása, mely végre dultói járásonként bizottságok nevezettek ki.

E napokban foglalkozik Háromszék részletenként a hivatalválasztó választmányi tagok kizsármolásával.

KÜLÖNFÉLEK.

— Gróf Mikó Ádám kora halála városunk minden miveltebb rétegében mely megindulást okozott. Részint azon tisztelet, melylyel a hazafiságról, honfájdozatairól, s irodalmi s közéletbeni érdemeiről ismert s országosan becsült atya iránt mindenki viseltetik, részint azon remények, melyeket a nemeskeblű s nagy szorgalmu és észképességű fiatal grófbá mindenki helyezett, tisztesen sajnálatossá teszik e gyászeseményt. Erdély utóbbi időbeni kormányzója, nemesak a legjobb gyermeket és nemes pályájának leendett örökösét vezette fiában, de a történelmileg is nemes hirben álló gróf Mikó nemzetsége egyetlen legifjabb férfivádékát is. A mindenkítől szeretett és becsült ifju földi maradványa bebalzsamozva indított le Linczből Kolozsvárra, hova valószínűleg hétfőn fog megérkezni, hogy itt a családi sirboltban szintén ifjan elhunyt anyja mellett szenderüljön örök álmát.

— Tegnapelőtt kezdék meg színészeink előadásukkal az új idényt. Előadásunk sorozatát a nép-hymussal nyiták meg, mely alatt a közönség egyrésze felállt, míg a másrészt nem kevés botrányokzása helyén állt. A közép páholyok általában üresen voltak, egyébből is igen kicsiny közönség volt. A fiatal gróf Mikó halálának megdöbbentő híre hounmarasztá a társadalom felszínét, kik a kitűnő helyzettől halottal majd mind vérségi viszonyban állottak. A színházi előadások sora a „Nő uralom“-mal lön megkezdve, melyben Paulayné, Paulay és Szöllősi Róza tettek.

— Hollosi Kornéliát mára várják ide. Hétfőn fog legelőbb fellépni „Lucia“ című dalműben.

— Fényi Henrik muzeumügyi titkár e hó 18 kán innen Bécsbe indult, hogy mltgós gróf Eszterházy Lászlótól átvéven a nemes gróftól a muzeumnak ajánlott nagyszerű éremgyűjteményt, azt rendeltetése helyére ide lehozza.

— Az erdélyi muzeumegylet vidéki gyűjtőinek. Tudniára esvén az igazgató választmányának, hogy a vidéki gyűjtő urak azt biven, hogy a hozzájuk begyűlt pénzeket csak akkor küldhetik be az egyleti pénztárnokhoz, a mikor az ivőkön levő valamennyi tag befizetett, egy néhány hátralékos után várakozván a begyűlt pénzt maguknál hovevették; ezennel felszólították a t. ez. gyűjtő urak, hogy a hozzájuk begyűlt pénzeket minden várakozás nélkül haladéktalanul küldjék be az egyleti pénztárnokhoz, annyi-val is inkább, mivel már nem egy ízben kellemetlen felszólalások történtek oly tagok részéről, a kik illetményüket a vidéki gyűjtőhez befizették, de mivel a központi pénztárnok erről tudósítva nem volt, nevüket a hirlapban közölt nyilvános nyugtatban nem kapták meg. Kolozsvárt, sept. 17-én 1862. Fényi Henrik s. k. m. e. titkár.

— M. Vásbárhelyről írják nekünk: A „Korunk“ 132. számában megjelent m. vásárhelyi tudósításnak a helyi jótékony egylet pénzkezelésére vonatkozó részét illetőleg illetékes forrásból merített azon fölvilágosítással szolgálhatok, hogy a részvénydíjak elfogadása, nyugtázása és könyvezése a tisztelt egylet választmánya határozatából csakugyan a jegyző kötelességévé tétetett, még pedig azon egyszerű oknál fogva, mert a választott pénztárnok földbirtokei minőségében az év nagyobb részét falun töltvén, a befizetett összegeket igen ritkán fogadhatná el személyesen.

— Kimutatása a nemes marosszéki bizottmányi tagok névsorának:

A) Legfőbb adófizető birtokosok: gróf Toldalagi Ferencz, gr. Teleki Sámuel, b. Bálint József, Páll Károly, Antal Imre, gr. Bethlen Domokos.

B) 25 forint és azon felüli adót fizetők: gróf Rhédey István, gr. Toldalagi Mihály, Filep Albert, Cseréi Mihály, Csernátoni Lajos, Nagy Sámuel, Bothos Kálmán, Ilyés István, Horváth Ferencz, Gegő Károly, Sánta Károly, Csanádi Sámuel, Bereczki Sándor, Bereczki László.

C) Közéleg választottak: m. bándi járásban: Gergelyi Barbe Sámuel és Kovács János; m. sámsondi járásban: Hosszu László és Konez János; ny. gálfalvi járásban: Szabó János és Zilai S. Károly; káali járásban: gróf Toldalagi Victor és Szikszai Zsigmond; jobbágyfalvi járásban: Kovács Péter és Pethő György; selyei járásban: Hajdu Mózes és Tökés László; abodi járásban: Filep Sándor és Sipos Lajos; szovátai járásban: Nagy György és Konez András; Nyárad-Szeredavárosi képviselők: Gál Dénes és Magyar József; kereskedelmi és iparkamara képviselők: Reich Károly és Wittig József.

— A dézsi kiállításra való felhívás beküldetett hozánk, mintán azonban a lith. példány háltsó része az elmosódás miatt olvashatlan, nem közölhetjük szövege szerint, de e szöveg, a mennyiben kivehetjük a mult számunkban közölt nagyenyedi felhívással éppen egyez. A kiállítás oct. 10., 17. és 18-ik napjain fog tartatni. A tárlat hét csoportozatra oszlik u. m. 1) Gabonafajok. 2) Takarmány és olajnövények. 3) Haszonkertészeti növény. 4) Gyümölcs. 5) Borok. 6) Nyers iparcikkok. 7) Gazdasági gépek. A beküldeni szándékozók utasítás van adva hogyan állítsák ki küldeményeiket, ez utasítás azonban a hozánk beküldött felhívásban olvashatlan. T. levelezőnk a felhívás közlése mellett következőleg ír: Ezen felhíváshoz még csak annyit adhatok, hogy már is sokan ígérkeztek terményeikből szebb példányok beküldésére; a rendező választmány pedig, melynek tagjai: dr. Szűcs Samu, Kovács Samu, Turbucz Ferencz, Márkovics István, Pataki Ferencz több szakértők közremunkálásával mindent elkövetnek, hogy tárlatunk,

melynek körébe foglaltak Dobokamegye szomszédos helységeit, Belső Szolnokmegye és vidékén kívül mentől jobban üssön ki. Gazdasági gépekkel és más eszközökkel bíró gazdáink, sőt maga az ifju Vidacs ur is Kolozsvárról ígéretet tett, hogy kisebbszertű gépeiből küld tárlatunkra. A megnyitás napjára társas élvezetekre s műkedvelői előadásra vannak előkészületek, szóval minden el lesz követve, hogy e napok mentől élvezetesebbek s emlékezetesebbek legyenek, s hisszük, hogy a részvétben nem lesz hiány. A kiállítást megnézni kívánók némi csekély belépti díjt fognak fizetni, a tárlat részére ajándékozott küldemények ki fognak soroltatni, s az eként bejövő jövedelem a tárlat költségei pótlására fordittatik. Kiállítás helyéül a Kisdedov-öntézet nagy tágas terme, mellék szobái s kertet képző szép udvara van kinézve; ennyit előlegesen, többet majd csak az eredményről ír a.

— A hazai saász lapok nagy örömmel és gyéritett betűvel hirdetik, hogy a politikai és törvénykezési tisztviselők a Sachsenland területén ezután az államkincstáról fizetnek. Mennyire különböznek a hazafias öröm indokai. A tisztviselők fizetése östörvényeink szerint a megyei autonómia körébe tartozott, és a megye saját körülményeihez képest a tisztviselők díjazásában inkább gazdálkodhatott, mint az állam, a mely felette apró fizetést nem rendelhet. De ezáltal az állam terbei növekednek és állandósíttatnak, s a megyei autonómia a burocratai érdekért szűkebb körbe szoríttatik.

— Falk Miksa. f. hó 15-én kezdé meg fogsága kitöltését, mely az első fokú bíróság által 6 hóra volt határozva; de 3 havira leszállították.

— Grammont, francia esász. követ Bécsből b. Sina magyarországi főzóságaira utazik, hol e napokban nagyszerű vadászatok rendeztetnek.

— Pompéri János a „Magyarország“ korábbi szerkesztője, miután a saját korlátai miatt szenvedett fogságából kiszabadult „Ország“ cím alatt egy nagy politikai lapot indit, régi munkatársai közremunkálásával, ismert politikai szabadelvű irányban. A lap october 1-jén fog megindulni, az előfizetési izek szétküldettek. E lap tulajdonosa Romner, felelős szerkesztője a jeles tollu Grégusz. Előfizetési ár egész évre 21 ft, félévre 10 ft 50 kr., évnegyedre 5 ft 25 kr. oszt. értékben.

— A Pesten felállítandó pénz- és áru-börze ügyében — mint az „All. Ztg.“-nak írják, a m. kir. udv. kancellária és a cs. k. pénzügyministerium között vitakérdés van. A pénzügyministerium ugyanis e börzét kizárólagosan saját illetékeségi köre alá akarta helyezni. Az utóbbi napokban azonban ama nézet emelkedett érvényre, hogy ez ügy mindkét hatóság közös megegyezése által szabályozandó.

— A „K. Közlöny“ több számaiban elő voltak sorolva, hogy a tisztelt ügyféltársak szives adakozásaiból, a néhai dobokamegyei főorvos Demsik József családja részére mennyi összeg gyűlt egybe. Azóta ujra beküldetett:

Nagy-Sinkből: Dr. Schwarz physicus 3 ft, Fabriczius sebész 1 ft, Binder gyógyszerész 1 ft, szt.-agotai sebész Csizsika 1 ft, gyógyszerész Knall 1 ft, összesen 7 ft o. é. Dicső Szt.-Márton: Kisini Mihály gyógyszerész 2 ft o. é. Csikszereből: Dr. Müller József 1 ft, gyógyszerész Gúzi Béla 1 ft, sebész Spányik József 1 ft, Boges István 1 ft, dr. Vorell József 1 ft, dr. Klemend 1 ft, sebész Prohászka Ede 2 ft, gyógyszerész Száva Gerő 2 ft, Fröhlich Ernő 1 ft, összesen 11 ft o. é.

Sepsi-Szt.-Györgyről: Főorvos dr. Vissink Antal 10 ft, alorvos Bertalan Dani 5 ft, Bánfi András 1 ft, Baricz János 1 ft, Török 1 ft, Sikúsd Sándor 1 ft, Orosz István 1 ft, cs. kir. fősebész Kammer Gyula 1 ft, gyógyszerész Roll Károly 1 ft, Debiczki József 1 ft, Iranguse 1 ft, összesen 24 ft, hozzáadva a „K. Közlöny“ főlebb említett számaiban megirt összeget 388 ft 50 kr., teszen mindössze 432 ft 50 krt, melyet alólt a néhai Demsik József özvegyének által adtam. Pataki Dániel, országos főorvos.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, sept. 11. Pulszki Ferencnek Nápolyban történt elfogatásáról a „Star“ ezeket írja: Elfogatása okán azt adták, hogy Garibaldi kiáltványát a magyarokhoz Pulszki írta volna. Azonban esetleg jóval előbb, mintsem ez állítás keletkezett volna, Angliában teljes bizonyossággal tudták, hogy Pulszki azon a napon, melyen a kiáltvány Palermóban megjelent, Turinban volt s Garibaldi szándékairól semmit sem tudott. Turinból csak több nappal később távozott. Augustus 6-án ment az olasz kamara néhány tagjával Sziciliába. Midőn Garibaldi Catania-ból elindult, Pulszki nem követte, hanem hajóra ült, hogy Genna felé visszautazzék Turinba. A hajó kapitánya 24 órát mulatott Nápolyban, miáltal az utasok partra szállottak. Itt Pulszkit rögtön elfogták. Anyira hiányzott minden tilgty az elfogatásra, hogy felőra mulva szabadon bocsátották; de egy órával később ismét elfogták s a rendőrségre vitték, a hol le van tartóztatva. Nem motózták meg, nem kérdezték ki, nem vádolták, még csak gyanusnak sem nyilvánítták. Egyszerűen azt mondták neki, hogy Ratazzinak Turinból táviratolt személyes parancsára fogatott el. Pulszki, Cavournak és Garibaldinak barátja, oly adatok birtokában van, melyek Ratazzit, Olaszország bonapartista proconsulátá promittálhatnák. Azért szükségesnek tartották Pulszkit, habár minden vádok nélkül letartóztatni Nápolyban, míg a tuileriák legalázatosabb szolgálja Olaszország függetlensége elleni összeesküvését végrehajtja. Pulszki maga levelez főgságából a „Daily News“-val, szabadon írhat s látogatásokat fogadhat el. Fogdai szenvedéseit jó humorral esettli. — Olaszországi legujabb tudósítások szerint szabadon bocsátották.

FRANCIAORSZÁG. Páris, sept. 12. A legjelentékenyebb napi esemény, a törvényhozó testnek már elhatározott feloszlátása. Miután az újválasztásoknak october vége előtt meg kell történni, a feloszlátás rendelet rövid időn meg jelenik. Hírszerint Walevski gróf, a ki 15-én jó vissza Biarritzból, magával hozza s azonnal közzé teendi a „Moniteur“-

ben. Egy császári nyilatkozványról is beszélnek, mely a választásokat megelőzőleg a néphez fogna intéztetni. Az új kamara megnyitása az emlékezetes december 10-én fogna történni. Ma itt nagyon el volt terjedve a híre, hogy Ratazzit meggyilkolták, vagy megsebesítették. A hír valótlannak bizonyult s valószínűleg onnan származhatott, hogy Turinban néhány nap előtt két egyént fogtak el, kiket az olasz minisiterelnök élete ellen koholt merény sulyos gyanuja terhel.

A „La France“ legujabb száma közli Lagueroniere régóta ígért tervjavaslatát az olasz kérdés megoldásáról. „Európa és a papaság“ feliratu cikkében azt mondja, hogy Franciaországnak most kétféle dolga van. Először Európa nagy államait kell előkészítenie egy gyorsan összehívandó congressushoz, másodsor meg a tanácskozmány alapjait előlegesen elfogadtatnia. Ezen alapok a következők: Olaszország felosztása három, egy szövetségbe összekötendő államra (Szardínia, Nápoly, Róma). Európa keszekedése a Rómából és Sz. Péter örökségéből álló pápai birodalomért. A szent atya souverainitásának fentartása a Márkák és Umbria felett s bíbér lenne fizetendő a pápának ezen tartományok jövedelmeiből, melyeknek kormányzása a két olasz uralkodó valamelyikére bízott. Katonai, diplomatiái és törvénysszolgáltatási egység, ugyiszintén egyforma vám és pénz, Olaszország valamennyi állama közt. Lagueroniere ezen tervében Velencét nem számítja Olaszországhoz. Mert hisz okos ember arra nem is gondolhat, hogy Velence erőszakkal vétethessék el Ausztriától. Olaszországnak tehát nemzetisége ezen része nélkül kell magát szerveznie. Az idő maga elég jó diplomata, idézend az szerződéseket elő, melyek a habsburgiaknak lehetővé teendik, hogy maguk gyöngítésé nélkül engedjenek s koronájuk és méltóságuk csorbítása nélkül mondanak le oly uralomról, melyet fegyverrel foglaltak, s csak erőhatalommal bírnak megtartani. Ha pedig Turin vagy Róma vonakodnék Európa itéletének magát alávetni, akkor nem kellene mind a kettejüket, avagy egyiküket fegyveres beavatkozással kényszeríteni az engedelmességre. A status quo, a franciaia foglalás Rómában folytatották, míg az ellenszegülés megszűnnék. Az olasz egységről Lagueroniere semmit sem akar tudni, már előadott politikai okainál fogva, hanem ha Franciaország területnagyságát által biztosították az ezen eshetőség által okozott aggodalmak ellenében.

Az „Indep. B.“-nek írják, hogy Victor Emanuel király saját kezű levelet intézett Napoleon császárhoz, melyben élénk színekkel festi azon veszélyeket, melyek a római status quo fentartásából a savoyai házat fenyegetik s egyenesen kimondja, hogy a jelen helyzetet tovább fentartani lehetetlen. Napoleon erre azt válaszolta, hogy a nagy fontoságú kérdést nem oldhatja meg Franciaország megkerdezése nélkül. A mit erre vonatkozólag ígérhet, mindössze is annyi, hogy a legközelebbi iles kezdeten a senatus és törvényhozó testet azon helyzetbe teendi, hogy e pontra nézve véleményeiket nyilváníthassák. Némely lapok kapcsolatba hozzák az említett hírrel azon néhány hónap előtt felmerült tervet, mely szerint a pápának cserébe Rómáért Szardínia szigetét fognák átadni. Az eszme nem új, előzménye van I. Napoleon azon tervében, midőn 50 évvel ezelőt egy Jeruzsálemi királyságot akart alakítani a szent atya számára s a kivitel Austria ellenességét szenvedett hajótörést. A mi a Franciaország közvéleményére való hivatkozást illeti, a „Vaterland“ párisi levelezője szerint, a császárnét gondolkodóba ejtették a törvényhozó test újbb választására való kiáltások. Attól fél, hogy Franciaország végre is nem oly nagyon „katholikus“, mint ő hirdete, hogy a pápa védelmezését legyen mivel indokolnia. Levelező is attól tart, hogy Franciaország forradalmiabb, mint azt a spanyol hőly hiszi. Császárias szellemben választott addig, a míg a császári politika kielégíté a forradalmi vágyakat s reményeket ébresztett; de a császár conservatív politikájának se rendőrsége, sem a burocratia nem fogna rendelkezésre állani. Hisz a bonapartismus ezen fősegédei maguk szabadelvűek s egyházellenesek. Nem valószínűtlen tehát, hogy a császár politikájában a római kérdésre nézve fordulást érünk. Azt emlegetik, hogy Napoleon megkísérelndi Ausztriához közeledni, ezáltal akarván a pápára hatni. Metternich herczeggel, ki egyáltalában nagy kiintézetekben részesítették, a császár Biaritzból levelez. A herczeg meghívott Biaritzba.

OLASZORSZÁG. Turin, sept. 16. A mai hivatalos újság jelenti, hogy a kormány szabad folyást enged az igazságszolgáltatásnak. Miután a felkelési cselekvények több tartományban történtek, csak a van még hátra, hogy a törvénysszék jelöltessék ki, mely a lázadókat elítélendi. E szerint tehát a bizonytalanságnak s a közböcsánat felüli híreinek vége van. E váratlan fordulat oka alkalmasint az lehet, hogy a kormány, kéz alatti tudakozás után ugy értesült, hogy Garibaldi nem fogna a kegyelmet elfogadni. Támogatja e fellevét a cselekvő párt közlönyének a „Dritto“-nak egy cikke is, melyben többek között ez áll: „Mi nem akarunk kegyelmet; mi igazságot akarunk.“

A „Movimento“ szerint Mazzini kijelentette, hogy az aspromonte eset után, magát a kormány iránt minden kötelezettség alól feloldozottnak tekintí.

Türr tábornok és Bertani orvos tudor visszajöttek Varginanoból, hová Garibaldi látogatására mentek volt. A nevezett tudor nem osztja a Garibaldi körli összeszerleglett orvosok kedvező véleményét, a sebbelegység szerencsés folyamáról; a mihez valóban nem is kell orvosi tudomány, hogy az ember egy sebnél tízenkét napig folyvást tartó daganatját igen veszélyesnek tartsa. Türr az „öreg orosz lányt“ nyugodtnak és derültnak találta, mint mindig; egyetlen gondolat, a mi olykor felerlinger, ha a világ azt hinné, hogy ő támadást vezényelt önkénytesekinek.

E hó 10-kén a 18 évesnél ifjabb aspromontei foglyokat szabadon bocsátották; ezek pedig $\frac{2}{10}$ részét teszik az egész elfogott csapatnak. Azt mondják, hogy rövid nap a 18—21 éveseket is el fogják bocsátani.

Milanóban e hó 7-kén reggel következő tartalmu kiáltványokat találtak az utca szegleteken felragasztva: „Polgártársak! Azon szomorú körülmények, melyek közt szegény hazánk senyed, kötelességévé teszik minden hazafi-

nak, hogy tegye meg a mi tőle telik Olaszországnak kétségbejött helyzetéből a becsülettel szolgálásából kiszabadítására. Figyelembe véve azt, hogy Victor Emanuel királyi kormánya nem képes magas feladatának megfelelni; figyelembe véve azt, hogy ezen kormány árulókat rejteget kebelében, kik a hazát feláldozzák saját érdekeiknek, nagyvárásuknak és fukarságuknak; figyelembe véve, hogy Victor Emanuel, megelégedve kötelességeiről, hivatásáról és sajátbecsületéről egy idegen zsarnok hűbéresévé alacsonyítja le magát, s ennek szolgálatában becsületét, kötelességét és barátait feláldozza; és tekintve a haza veszélyben forgását, elhatározzuk és elrendeljük a nép és közös haza nevében, dicső anyánk Italia nevében: 1) hogy a most kormányzó ministerium nem érdemes továbbra is Olaszország sorsa felett intézkedni, minden igaz olasznak kötelessége ezt a ministeriumot minden uton módon, tetteleg, szóval és iratok által felbújni és megdönteni; 2) Olaszország népe maga veszi kezébe sorsának kezelését s rettegjenek tőle az árulók; 3) Victor Emanuel elkövetkeztette a nép által reá ruházott hatalmat, nem érdemes ő többé az olasz mozgalom élén állani, megszűnt ő minden igaz olaszra nézve uralkodni, s a nép fel van mentve kötelezettsége alól, ő irányában. 4) Oly hazafiak, kiket egész Olaszország népe jól ismer, oly férfiak, kik hazaszeretettüknek számtalan bizonyítékát adták, kik vagyonukat, vérüket, szabadságukat feláldozták a hazáért, veszik át Olaszország sorsának intézését. Habár különös körülményeknél fogva még nem lehet őket nyilvánosan megnevezni, a nép azért biztat bennük, mert hisz ismeri őket, megszuggja szíve azok neveit, s nincsen immár távol az ideje, midőn nyilván meg fogják őket magukat nevezni. 5) Minden igaz olasz tartsa kötelességének ezen directorium parancsolatait hiven teljesíteni, és a mint mindnyájan egy láthatatlan Szentháromság egy Istennek engedelmeskedünk, úgy engedelmeskedjék Olaszország népe, ezen Olaszország jóvoltáért titkon működő férfiaknak. 6) Minden fegyverfogható polgára a hazának fegyverkezésként fel legyen készen az első jeladásra fegyvert ragadni a haza megszabadításáért. Olaszok! Nagy tettek, nagy megpróbáltatások várnak reánk, legyünk összetartók. — Tudjuk mi azt, hogy szabad, egységes Olaszországot akarunk. A hazának szüksége van fiaira, és ezek nem fogják cserben hagyni anyjokat, Italiát. Eljelen Olaszország!

A directorium bizottmánya.

NÉMETORSZÁG. Berlin, sept. 16. A kamara mai ülésében ment végbe a hadsereg újraszervezésére fordítandó bevételi többlet feletti szavazás. A bizottsági javaslat 173 szavazattal 68 ellen elfogadtatott. E szerint tehát a pár nap

előtt reményelt kiegyenlítés a ministerium és követek háza közt nem sikerült.

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. Varsó, sept. 11. A lengyel nemesség azon felirata, melyről egy közlelbi távstúrgönyben volt említés, s melynek írására a nagyherceg és Zamoyski gróf közt folyt bizalmas szóváltás adta a batoritást, lényegében következő tartalmu: A sajnálatos mérenyek, valamint az, hogy létezik egy szervezett felforgató párt, mely minden társadalmi összeköttetést veszélylyel fenyeget, felbátorítja ezen szerencsétlen ország alólirt polgárait annak kimondására, hogy mi szükséges a nép kívánságainak kielégítése arra, hogy ama párt teljesen megfosztassék minden befolyástól és minden ürügytől a forradalomra. A lengyelek azt kívánják, hogy a most Oroszországba bekeblezve levő régi lengyel tartományok csatlótassanak vissza a lengyel királysághoz, s ugyanazon törvény szerint, ugyanazon közigazgatásban lengyel tisztviselők kormányozzák az országot, hogy adassék az országnak korszerűt képviselő, a mivel mindenkor birt, és hogy a nbg. olyan férfiakat vegyen környezetébe, a kikben bizik az ország.

Egy sept. 16-i távstúrgöny szerint azonban ugyan megjárták a szegény lengyelek a nagyhercegi biztatással. A „Dziennik Polski” ugyan is azt írja, hogy több nemes törvénytelen gyűléseket tartott Zamoyskinál s az ország intézményein tulhágó kívánatokat tartalmazó felirást szerkesztettek. Zamoyski ezért felküldetett Sz. Pétervárra, hogy számoljon a felségnek.

TÖRÖKORSZÁG. Hercegovinából írják, hogy a felkelők teszik le fegyvereiket. Omer basa felszólította Vukalovich Lukát, hogy menjen Skutariába s amnestiát ígért neki. Belgrádból e hó 10-én féltitkeg ágyut indítottak Usiezbába, hogy az ottani fejedelmi biztostnak rendelkezésére álljon. Egy belgrádi sept. 16-i távstúrgöny szerint a törökök sept. 15-én megtámadták az uszei szerbeket s orozva le-mészározták a szerb őrséget. Erre dühös harez keletkezett, mi este szakadt félbe, s másnap reggel újból folytatott. A törökök minden hadállásukat elvesztették az erődön kívül.

Ujabbak. Zimony, sept. 15. Egy osztály szerb nemzetőr, mintegy 200 ember, kiknek tegnap Belgrádba kellett volna helyőrségi szolgálata menni, megtagadták az engedelmességet, azt adván okul, hogy önfeláldozásuk haszontalannak látszik, míg otthon családi kötelességeiket kellene végezniök s azért kérik hazabo-

csátatásukat. A fejedelem beléegyezett kívánatukba s elbocsátotta őket.

— Turin, sept. 17. Garibaldi állapota kissé súlyosbodott.

— Milano, sept. 16. A „Perseveranza”-nak írják Turinból e hó 15-ről: A miniszterium véglegesen elhatározta, hogy kivéve Garibaldit, főbb bűntársait és az átszökött katonákat, a többi felkelő mind kegyelmet kapjon. A szökevények felett hadi törvényszék fog itélni: Garibaldi és főbb bűntársai azonban esküdtzék elébe állíttatnak.

— London, sept. 16. A mai „Advertiser” írja: A garibaldi bizottság jövő hétfőre népgyűlést hirdetett Londonban, mely rokonszenvet nyilvánítson Garibaldi iránt.

— Barcelona, sept. 15. Egy fellegszakadás az utcákat folyókká változtatta. Az emberek usznak az utcákon. Házak omlottak össze. A veszteség tömérdek.

— Sz. Pétervár, sept. 17. A mai „Journ. de St. Petersb.” írja: A katonai ut és őrházak felállítása, melyeket Omer pasa Montenegrótól kikötött, nem egyeznek az 1859-i szerződésekkel. Remélni kell, hogy a nagy hatalmak megakadályozandják ezen egyezményt. Minden esetre, az orosz követ utasíttatni fog, hogy közös tiltakozást eszközöljön, vagy ha szükség, egyedül is tiltakozzék.

Gabonaár Kolozsvárt September 18-n 1862.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 3 frt 40 kr. Elegybúza 2 frt 60 kr. Rozs 1 frt 80 kr. Árpa 1 frt 40 kr. Zab 1 frt 10 kr. Török-búza 2 frt 20 kr. Pityóka — frt 75 kr. Marhahús 11 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

September 19-én: Nemzeti kölcsön 83.10. 5% Metalliques 71.20. Bank-részvény 795.—. Hitel-részvény 214.80. Váltó Londonra 126.50. Ezüst 125.50. Arany 6.6.

September 17-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 71.50. Erdélyi 69.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(689) Sz. 3250 1862. Árlejtési hirdetmény.

Sz. kir. Kolozsvár városában a fuvarozási 6. % hat előfogatok s ugyan anynyi szerek kiállításának folyó 1862-ik november hó 1-től 1863 october 31-ig terjedőleg egy ke-rek évre leendő bérbe adására az árlejtés f. 1862-ik év szeptember 25-én egy délelőtti mint a délutáni hivatalos órákban tanácsbáznál a városgazdai 17 számú hivatalos szobá-ban fog megtartatni.

A fölkiáltási összeg a mellék javadalmakon kívül 2250 forintban o. ért. állítván meg, bérvágyók erkölcsi maguk viselkedéséről és vagyoni állapotukról tanuskodó hivatalos bizonyít-vánnyal és bánatpénz betétele végett a fölkiáltási összegnek 10 %-jával ellátva irt helyen és időben megjelenni fölhívatnak.

A szerződés föltételei tanácsbáznál a városgazdai hivatal szobájában a hivatalos órákban naponta áttekinthetők, de az árlejtést megelőzőleg is fölolvastatnak.

Sz. kir. Kolozsvár város tanácsa 1862-ik év szeptember 16-án tartott üléséből.

Gothárd József, főjegyző.

Az 559 1862 számhoz

Árverési hirdetmény.

A szathmári cs. kir. méltóságos kerületi pénzügyi igazgatóságnak jelen év augusztus 28-án 10076/II szám alatt kibocsátott rendelete következtében a kövári fiscale dominiumhoz tartozó Fónácz-tiszta fiscusi rész jószág, minden járuléka és regaleival együtt jelen 1862 dik év november 1-8 napján kezdődő és a jövő 1863-ik év április 30-ig tehát öt év és hat hónapokra terjedő időgi használatra kiadandó lévén, alólirt Déézi államgazdasági királyi ispánság által, helyben Déézsén, az ispánsági hivatal irodájában, nyilvános árve-rezés útján a többbeti gértnek jelen 1862-ik év szeptember 30-ik napján haszonbérbe fog adatni.

A nevezett jószág kikiáltási ára 1190 frt. egyezer egyszáz kilenczeven frt. ausz. ért. van megállapítva.

Az árverezés és kötvényi föltételeket érdeklő fölvilágosító adatok, itt helyben Déézsén a kir. ispánsági hivatal irodájában a rendes hivatali órákon megtekinthetők.

Bérvágyók, a kitiűzött napon, reggeli 9 órára helybe Déézsre az illető kikiáltási ár 10%-jével mint szokott bánatpénz (vadium) egy erkölcsi és vagyoni állapotjukról hiteles bizonyítványokkal ellátva, meghívatnak, s ily módon ellátott ofertjeiket a nevezett hivatal-hoz, a kiűrt határidő előtt is benyújthatják.

Déézsén, szeptember 10. 1862.

A déézi államgazdasági kir. ispánság.

NEM HIVATALOS.

(690)

Egy gyógyszerész segéd

kerestetik özv. Ritter Traugott gyógyszerházba Kolozsvárt.

(682)

A birtokos urak, kiknek Kolozsvár környékén tiszta-búzájuk van eladó, felkérnek sziveskedjenek csépeltetni s november közepéig egy részt ide beszállítani, hogy ne legyenek kénytelen gözmalni téli szükségletemet távolabb vidékről megszerezni.

Zsigmond Elek.

(683)

GYÓGYSZERTÁRI HIRDETMÉNY.

Felsőbb helyeni engedély következtűl, Nemes Udvarhelyszék Székely-Udvarhely anyavárosában e hó 3-án GYÓGYSZERTÁROM megnyit (hasonszenvi szerekkel is ellátatván.) Jelszavam a pontosság, rend és gyors kiszolgáltatás.

Üzletem a t. cz. közönség bizalmába és pártfogásába ajánlvá maradok alázatos szolgálja Solymosy János gyógyszerész.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

Melléklet: Előfizetési felhívás „Oláh Judit” cz. regényre.

(687)

Bécs városi fogorvos

B L A U

Kolozsvárra megérkezvén, mesterséges műfogak betévése és más fogorvosi segélytétel végett, naponta délelőtti 10 órától 1 óráig szállásán belmagyarutczában HIRSCH-FELD ELIZ k. a. házánál 446 sz. alatt megtalálható.

Itt mulatása csak péntekig szeptember 26-ig fog terjedni.

(685)

Tized kárpótlási ügyben.

Gyorsabb kezelés és az érdekek biztosabb képviselete tekintetéből, october 1-8 napjától kezdve Kolozsvárt is irodát nyitunk, és így megbízó-inktól levelezéseket, mind Szebenben, mind Kolozsvárt elfogadunk. Kolozsvárt, szeptember 14-én 1862.

NURIDSÁN TESTVÉREK.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S. Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S. Szentgyörgyön kapható:

Urbér- és Tizedkárpótlási A. és B. Tabellák

Természetrájsz szóban és képekben.

Brouse után Kriesch János. Első fü-

zet 6 színezett aczélmetszetű táblával.

Ára 1 frt.

(id. Dumas Sándor.) A regens leánya.

Regény fordít. Hang Ferencz. Ára 80 kr.

(Kubinyi Lajos) Vezér-eszmék jobblé-

tünk előmozdítására. 2. kiadás. Ára 1 ft.

(Józsa.) Költemények, írta Ponori

Theurewk Emil. A költő arcképével,

diszkölcs. Ára 3 frt.

Vegytan alapvonalai. Középtanodák

számára. Írta Say Móricz. Ára 2 frt.

Szellemi szikrák, nevezetesh embe-
rek köz és magán életbeni elmés rögtön-
zései és elcsesz mondatai. Közi Lauka
Gusztáv. Ára 2 frt.

Poe Edgar érdekes novelláiból, for-

ditotta Hang Ferencz. Ára 1 ft. 40 kr.

A föld egyes részeinek földirati

ismertetése. Brassai Sámuel kézira-

taiból újabb adatok szerint kiadta

Kovácsi Antal. Ára 45 kr.

Görög régiségtan (antiquitas graeca)

a tanuló ifjuság számára írta Garda

József. Ára 50 kr.